

Nr 154.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en statlig affärsbank m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I propositionen nr 151 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 18 mars 1949, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade allmänna riktlinjer för inrättandet av en statlig affärsbank, dels medgiva, att statens aktieinnehav i aktiebolaget Göteborgs handelsbank på de villkor och under de förutsättningar, som angivas i vid statsrådsprotokollet fogade avtal, avvecklas, dels ock å kapitalbudgeten under rubrik Fonden för statens aktier till Aktieteckning i aktiebolaget Jordbrukarbanken m. m. för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 15 200 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Domö* (I: 285) och den andra inom andra kammaren av herr andre vice talmannen *Skoglund* (II: 354),

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bergvall m. fl.* (I: 286) och den andra inom andra kammaren av herr *Häckner m. fl.* (II: 355),

i vilka hemställts, att riksdagen måtte, med bifall till vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit i förevarande proposition, förklara sig icke kunna godkänna de i propositionen antydda allmänna riktlinjerna för en blivande statlig affärsbank.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna I: 285 och II: 355.

Kungl. Maj:t har den 23 mars 1945 uppdragit åt särskilda sakkunniga, *1945 års bankkommitté*, att verkställa en förutsättningslös utredning rörande dels riksbankens uppgifter och organisation, dels tryggandet av ur samhällssynpunkt tillfredsställande förhållanden på kreditväsendets område dels ock formerna för uppnående av enhetlighet i den offentliga finanspolitiken.

Kommittén, som förut avgivit betänkande angående det s. k. kreditgarantisystemet (SOU 1947: 86; jfr prop. 1948: 273), har den 4 mars 1949 avgivit betänkande med förslag om inrättande av en statlig affärsbank (SOU 1949: 13).

Bankkommittén föreslår, att en särskild statlig bank inrättas genom att, med Jordbrukarbanken som stomme, i första hand till denna överföra den av riksbanken bedrivna affärsbanksrörelsen och i andra hand utbygga rörelsen med det antal kontor som erfordras för att banken skall kunna på ett tillfredsställande sätt fullfölja sina funktioner. Kommittén anser sig kunna räkna med att bl. a. vissa av Göteborgs handelsbanks nuvarande kontor härvid kunna förvärfvas av den statliga banken och förutsätter, att statens intressen i Göteborgs handelsbank torde komma att avvecklas i samband med den statliga bankens tillkomst.

Den statliga banken föreslås skola arbeta i aktiebolagsform i enlighet med de principer, som gälla för övriga banker, och sålunda bl. a. vara underkastad tillsyn av bank- och fondinspektionen. Bankens icke affärsmässiga uppgifter, d. v. s. dess medverkan vid förvaltningen av vissa statliga lånefonder, böra därför enligt kommittén anses som förvaltningsuppdrag åt banken, för vilkas utförande ersättning skall utgå, och bokföringsmässig åtskillnad måste upprätthållas mellan affärsbanksmässiga och andra grenar av bankens verksamhet.

Bankens hela aktiekapital — med de undantag, som betingas av banklagens föreskrifter rörande minsta antalet aktieägare i en bank — förutsättes komma att ägas av staten. Under hänvisning härtill uttalar kommittén, att vederbörande departementschef i realiteten torde komma att utgöra bankens bolagsstämma.

Beträffande förslagets genomförande förordar kommittén, att ett principbeslut om inrättande av en statlig bank enligt de uppdragna riktlinjerna först meddelas. På den blivande bankens styrelse avses härefter ankomma att utarbeta alla erforderliga detaljförslag samt att genomföra dessa.

Staten äger aktier i Göteborgs handelsbank till ett nominellt värde av 11 491 400 kronor, varav 9 991 400 kronor avse stamaktier samt återstoden, 1,5 miljoner kronor, preferensaktier. Då bankens kapital av stam- och preferensaktier uppgår till 20 respektive 3 miljoner kronor, innehar således staten av stamaktierna i det närmaste hälften och vad angår preferensaktierna exakt hälften. Med anledning av de inom bankkommittén väckta frågorna om avveckling av statens aktieinnehav och förvärv av vissa av bankens nuvarande kontor för den statliga bankens räkning ha genom departementschefens initiativ vissa preliminära avtal träffats mellan Göteborgs handelsbank, Skandinaviska banken och Jordbrukarbanken. För statens del blir det ekonomiska resultatet av dessa avtal

att staten för sina aktier i Göteborgs handelsbank erhåller ett belopp av 14,55 miljoner kronor, varav 13,05 miljoner kronor avse stamaktierna och återstoden preferensaktierna; samt

att Jordbrukarbanken för en kontantinsats av 5 miljoner kronor samt i övrigt på vissa villkor övertager rörelsen vid ett antal bankkontor.

Härjämte torde staten komma att uppbära utskiftningskatt med ca 4,8 miljoner kronor.

Beträffande den huvudsakliga innebörden av nämnda avtal, som i sin helhet fogats vid propositionen, får utskottet hänvisa till den sammanfattande redogörelsen å s. 4 och 5.

I skrivelse den 14 mars 1949 har *Jordbrukarbankens styrelse*, under hänvisning till förenämnda avtal, meddelat att styrelsen hade för avsikt att å extra bolagsstämma under våren 1949 föreslå en höjning av bankens grundfond med 10 miljoner kronor ävensom hemställt att de åtgärder måtte vidtagas, som erfordrades för att staten såsom huvuddelägare i banken skulle kunna delta i nyemissionen.

Beträffande frågan om inrättandet av en statlig affärsbank har *departementschefen* för egen del anfört följande.

»I likhet med kommitténs majoritet anser jag vägande skäl tala för att staten driver affärsbanksrörelse. Då vidare genom den preliminärt avtalade avvecklingen av Göteborgs handelsbanks verksamhet möjlighet nu föreligger att på tillfredsställande villkor öka underlaget för Jordbrukarbankens rörelse, anser jag att sistnämnda bank bör utgöra stomme i en blivande statlig affärsbank. Om det skall vara möjligt för Jordbrukarbanken att med sin affärsbanksmässiga verksamhet omspanna hela landet samt att fullgöra de övriga, särskilt fondförvaltande, uppgifter, som kommittén praktiskt taget enhälligt önskar anförtro den statliga banken, blir det emellertid nödvändigt att utrusta denna med en mera utbredd kontorsorganisation.

Kommitténs majoritet har utgått från att detta behov bör tillgodoses dels genom att riksbankens avdelningskontor införlivas med den statliga banken, dels genom kontorsbyten och eventuella nyetableringar. För att riksbankens avdelningskontor tagas i anspråk tala enligt kommittémajoritetens mening även skäl som hänföra sig till riksbankens egna uppgifter och organisation. I sistnämnda hänseende företräda emellertid, som förut nämnts, två kommittéledamöter, vilka representera riksbanken, en i viss mån avvikande mening.

Att man i nuvarande läge bör undvika material- och kostnadskrävande nyetableringar behöver icke närmare motiveras. Med hänsyn härtill synes enligt min mening lämpligt att utnyttja de betydande organisatoriska resurser, som riksbankens avdelningskontor representera. Därvid förutsättes att detta kan bliva möjligt utan att riksbankens centralbanksmässiga verksamhet därigenom försvåras. Såsom nyssnämnda reservanter påpekat är riksbanken för sina marknadsreglerande ingripanden i behov av kontaktorgan. Enligt min uppfattning kan emellertid detta behov väl tillgodoses genom samarbete mellan riksbanken och den statliga affärsbanken.

Av dessa skäl, samt med beaktande av vad kommittén i övrigt anfört i denna fråga, kan jag ansluta mig till förslaget om att en statlig affärsbank nu bör inrättas, bestående av Jordbrukarbanken, vissa övriga affärsbankskontor samt — eventuellt med vissa undantag — riksbankens avdelningskontor. I princip är jag vidare ense med kommittémajoriteten därom, att aktiebolaget Industrikredits rörelse tills vidare bör fullföljas inom ramen

för den statliga banken. Om sålunda aktiebolaget Industrikredit, med bevarande av enbart sin formella självständighet, blir personellt och lokalt förordat med den statliga banken, torde man få förutsätta, att de enskilda aktieägarna i bolaget komma att påyrka, att staten i enlighet med i bolagsavtalet stadgad skyldighet skall inlösa deras aktier. Med hänsyn till omfattningen av övriga arbetsuppgifter i samband med utvidgningen av Jordbrukarbankens rörelse torde emellertid lösandet av de problem, som sammanhånga med bankens förhållande till aktiebolaget Industrikredit ännu någon tid kunna anstå. Frågan om anvisande av anslag för nyssnämnda aktieinlösen bör därför tills vidare uppskjutas.»

I fråga om principerna för bankens rörelse anför departementschefen följande.

»I fråga om grunderna för bankens rörelse ha — såsom i det föregående framhållits — delade meningar rått inom kommittén. Problemet synes böra beaktas vid de fortsatta utredningarna men i huvudsak torde det icke vara möjligt att annorledes än på grundval av erfarenheterna från bankens rörelse taga ställning till spørsmålet. I ett hänseende synes dock en närmare precisering redan nu möjlig. Jag anser sålunda att statliga myndigheter och sådana företag, vilka helt eller till övervägande del ägas av staten, böra anlita den statliga banken som sin bankförbindelse, för såvitt detta icke medför påtagliga praktiska olägenheter för dem.

I fråga om det s. k. kreditgarantisystemet torde få framhållas att en utvidgning av detta att omfatta även bostadskrediter icke är aktuellt. Jag finner därför icke anledning föreligga att i detta sammanhang ta ståndpunkt till de olika spørsmål på detta område, som bankkommittén berört i sitt betänkande.»

Angående den statliga bankens fondförvaltande uppgifter uttalar departementschefen följande.

»Kommittén förutsätter, att åt den statliga banken efterhand böra anförtros olika uppgifter i den statliga kreditgivningen. Principiellt delar jag denna mening, ehuru jag för närvarande icke är beredd att närmare angiva dessa uppgifter. Frågan torde ytterligare böra utredas och förslag i ämnet få föreläggas nästa års riksdag. Vad riksbankens avbetalningslånafond angår föreligga skäl såväl för avveckling av fonden som för ett fullföljande av långivningen ur densamma. Huru denna fråga bör lösas torde jämväl få övervägas ytterligare. I ett par andra hänseenden anser jag mig dock kunna nu precisera min ståndpunkt beträffande den statliga bankens sysslande med fondförvaltning.

Jag är sålunda ense med kommittén om att bankens ifrågavarande göromål böra betraktas såsom banken givna förvaltningsuppdrag, för vilkas utförande ersättning av statsmedel bör utgå. Sådan ersättning bör motsvara bankens verkliga, icke täckta kostnader för ändamålet, häri inräknade på göromålen belöpande andelar i bankens fasta kostnader. Vidare biträder jag kommitténs mening, att bank- och fondinspektionen — som kommer att fungera såsom tillsynsorgan i avseende å bankens affärsmissigt bedrivna

rörelse — jämväl får utgöra granskningsorgan såvitt angår bankens fondförvaltande göromål. Den tillsyn häröver, som i övrigt må anses önskvärd, torde dock böra ombesörjas på annat sätt.»

Vad slutligen angår övriga frågor har departementschefen gjort följande uttalande.

»Såsom bankkommittén anmärker äro dess nu föreliggande förslag främst att anse som principiella riktlinjer för en statlig affärsbanks organisation. I anslutning härtill har kommittén förutsatt, att de detaljspörsmål, som sammanhånga med förslagets genomförande, böra utredas av den blivande bankens ledning. I några hänseenden har emellertid kommittén ansett sig böra framlägga konkreta förslag. Rekommendationer rörande antalet ledamöter i den statliga bankens styrelse samt angående dess sammansättning och mandattiden för styrelseledamöterna ha sålunda lämnats, och även beträffande verkställande direktören och dennes ställning göras vissa uttalanden.

För egen del anser jag att frågor, som sammanhånga med övertagandet av viss del av Göteborgs handelsbanks rörelse samt med kontorsbyten, böra handläggas av den statliga bankens ledning. De utredningar, som beröra överförandet till den statliga banken av den del av riksbankens rörelse, som ej är av centralbankskaraktär, och därmed sammanhängande problem — bl. a. det förut nämnda samarbetet mellan riksbanksledningen och den statliga banken samt den närmare organisationen av sistnämnda banks ledning — synas däremot böra verkställas gemensamt av de båda bankerna. Givetvis komma härvid förhandlingar att äga rum med de berörda personalorganisationerna. Det torde jämväl böra övervägas att i samband med Jordbrukarbankens omvandling ändra bankens namn. Sedan ifrågavarande utredningar verkställts, torde förslag i ämnet få föreläggas nästa års riksdag.

Den ifrågasatta avvecklingen av Göteborgs handelsbank innebär, att statens aktier i företaget försäljas. I anledning härav bör Kungl. Maj:t inhämta riksdagens bemyndigande att i enlighet med de preliminärt träffade avtalen medverka till bankens avveckling.

Såsom Jordbrukarbankens styrelse i sin förutnämnda skrivelse anført, torde vidare, till följd av bankens övertagande av rörelsen vid vissa bankkontor, bankens fonder böra förstärkas. Innan jag närmare ingår på denna fråga torde jag emellertid få till behandling upptaga ett därmed i viss mån sammanhängande spørsmål.

Kommittén har uttalat, att det ur principiell synpunkt vore lämpligast att staten ägde samtliga aktier i den statliga banken, mot vilket hinder icke föreligger enligt den nya aktiebolagslagen. Då emellertid i 17 § lagen om bankrörelse föreskrives, att aktieägarna i ett bankaktiebolag skola vara till antalet minst 20, har kommittén ansett sig böra räkna med, att tills vidare, jämte staten, minst 19 personer äro delägare i banken.

I överensstämmelse med vad kommittén sålunda anført måste — intill dess motsvarande ändring sker i lagen om bankrörelse — minst 20 aktieägare finnas i Jordbrukarbanken. Det synes lämpligt, att staten redan nu verkar för att av Jordbrukarbankens aktier minsta möjliga antal kommer att

innehas av andra än staten. Med hänsyn härtill bör staten söka inköpa flertalet av de 1 338 aktier, som enligt vad bankens styrelse i sin skrivelse anför, ägas av enskilda. Härför talar även det förhållandet att nyemission är förestående och rätt att delta i sådan tillkommer aktieägare i proportion till hans aktieinnehav. Då — vilket jämväl framgår av nyssnämnda skrivelse — aktiernas matematiska värde kan beräknas till 150 kronor per styck, torde ett belopp av i det närmaste 200 000 kronor erfordras för ifrågavarande ändamål.

Vad härefter den planerade nyemissionen angår bör, såsom följer av vad jag i det föregående anført, staten i princip tillskjuta hela det nya aktiekapitalet. Beträffande den av Jordbrukarbankens styrelse föreslagna emissionskursen, 150 %, får jag framhålla följande.

Jordbrukarbankens grundfond uppgår för närvarande till 30 miljoner kronor och reservfonden har, i enlighet med vad bankens styrelse förutsatt, vid årets bolagsstämma höjts till 15 miljoner kronor, motsvarande 50 % av grundfonden. Enligt 40 § första stycket lagen om bankrörelse skola av bankaktiebolags årsvinst, efter visst avdrag, minst 15 % avsättas till reservfond. Sedan denna uppgått till ett belopp, motsvarande hälften av grundfonden, må vidare avsättning av årsvinsten kunna upphöra; nedgår reservfonden under det sålunda stadgade beloppet, skall avsättning till fonden ånyo vidtaga. Då Jordbrukarbankens nyemission föranleder behov av ytterligare avsättning till bankens reservfond med 5 miljoner kronor, kan sålunda denna avsättning finansieras genom den föreslagna överkursen å de nya aktierna, vilket ur rörelsesynpunkt är fördelaktigt för banken; det kan tilläggas, att motsvarande förfaringssätt ofta tillämpas vid nyemission av aktier. Ur statens synpunkt bör därför intet vara att erinra mot att Jordbrukarbankens nya aktier emitteras till en kurs av 150 %.

För ifrågavarande aktieteckning samt för nyssnämnda inköp av aktier i Jordbrukarbanken torde sålunda ett investeringsanslag böra äskas å tillhoppa 15 200 000 kronor. Anslaget torde böra anvisas å kapitalbudgeten för budgetåret 1949/50 under rubrik Fonden för statens aktier.»

Utskottet. Frågan om en rationalisering av det statliga kreditväsendet har sedan länge varit aktuell och utgjorde också ett av de problem, som 1941 års riksdag (skr. nr 75) särskilt hänvisade till i sin begärda utredning rörande riksbankens uppgifter och organisation m. m. Riksdagen underströk i samband därmed, att frågan om att inrätta en eller flera av det allmänna kontrollerade affärsbanker borde övervägas redan på grund därav, att frågan om Jordbrukarbankens och Göteborgs handelsbanks framtida ställning krävde sin lösning. Detta problemkomplex har också varit en av huvuduppgifterna för det utredningsarbete, som bedrivits av 1945 års bankkommitté.

Det i förevarande proposition framlagda förslaget innebär inrättandet av en statlig affärsbank. Denna skulle bildas dels av Jordbrukarbanken — vars aktiekapital praktiskt taget helt äges av staten — dels av vissa kon-

tor tillhörande Göteborgs handelsbank — i vilken bank staten äger nära hälften av aktierna — dels ock av riksbankens avdelningskontor (eventuellt med vissa undantag). Detta förslag till inrättande och organisation av en statlig affärsbank överensstämmer helt med det av bankkommittén framlagda förslaget, till vilket 13 av kommitténs 14 ledamöter anslutit sig.

För egen del vill utskottet uttala, att frågan om inrättandet av en statlig affärsbank nu bör lösas. Inom bankkommittén med dess representanter för olika meningsriktningar har praktiskt taget enhällighet rått om att det bör finnas en av det allmänna ägd och kontrollerad affärsbank. Detta förutsätter ett lämpligt avvägt kontorsnät fördelat över hela landet. Ett dylikt kontorsnät kan icke erhållas genom en sammanslagning av Jordbrukarbanken och Göteborgs handelsbank. Härigenom skulle på vissa platser erhållas dubbla kontor och en del kontor på vissa smärre orter, där representation knappast är nödvändig, men sammanslagningen skulle icke ge möjligheter att genom kontorsbyten ernå en sådan fördelning av kontor över hela landet, som måste förutsättas vid en statlig affärsbanksrörelse. Det torde exempelvis icke vara möjligt att på denna väg uppnå en tillfredsställande lösning av problemet för Norrlands vidkommande. Givetvis skulle man genom nyetablering av kontor kunna komplettera kontorsnätet på de orter, där så ansågs lämpligt. Utskottet vill emellertid i denna fråga ansluta sig till departementschefens uttalande, att bl. a. med hänsyn till att det i nuvarande läge är angeläget att undvika material- och kostnadskrävande nyetableringar en dylik lösning icke synes lämplig. Även med hänsyn till den rationalisering av bankverksamheten, som ur allmänna synpunkter framstår såsom påkallad, synes det om möjligt böra undvikas, att staten genom nyetableringar bidrager till en ytterligare ökning av antalet bankkontor, därest ett lämpligt spritt kontorsnät på annat sätt kan erhållas. Det synes heller icke rationellt, att det allmänna kommer att utöva i många avseenden liknande bankverksamhet på samma platser dels genom ett statligt affärsbankskontor, dels genom ett riksbankens avdelningskontor.

På av bankkommittén och departementschefen åberopade skäl finner utskottet sålunda, att vid organiserandet av en statlig affärsbank riksbankens avdelningskontor — eventuellt med vissa undantag — böra medtagas. De i motionerna I: 285 och II: 354 samt I: 286 och II: 355 anförda synpunkterna synas heller icke innebära ett avstyrkande av propositionen i denna del. Då däri yrkats avslag på propositionen i vad den avser inrättandet av en statlig affärsbank, synes detta avslagsyrkande närmast taga sikte på frågan om de principer, enligt vilka den nya banken skall drivas. I denna del vill utskottet framhålla, att utskottet icke är berett att f. n. taga ställning till spørsmålet. I likhet med departementschefen anser sålunda utskottet, att frågan måste göras till föremål för fortsatt övervägande.

I propositionen har förutsatts, att frågan om den närmare organisationen av den statliga affärsbanken och dess ledning m. m. skall bli föremål för fortsatt utredning, varvid också komma att behandlas de personalfrå-

gor, vilka sammanhånga med överförandet av den del av riksbankens verksamhet, som icke är av centralbanksnatur, till den statliga affärsbanken. Även denna fråga torde därefter få behandlas av nästa års riksdag.

Utskottet anser icke lämpligt att uppskjuta ett principbeslut om inrättandet av en statlig affärsbank. Det torde nämligen icke vara möjligt att besluta om en försäljning av statens aktieinnehav i Göteborgs handelsbank utan att man samtidigt tager ställning till frågan om huru ett väl avvägt kontorsnät på ett rationellt sätt skall kunna tillskapas för den nya affärsbanken. Enligt utskottets mening innebär det av bankkommittén framlagda och av departementschefen tillstyrkta förslaget den bästa lösningen. Den fråga riksdagen i detta sammanhang har att taga ställning till gäller sålunda närmast ett principbeslut om överförande till den statliga affärsbanken av riksbankens avdelningskontor, medan frågan om eventuella särbestämmelser rörande grunderna för den nya affärsbankens rörelse jämte övriga detaljfrågor får behandlas av nästa års riksdag. Utskottet förutsätter även, att resultaten av de föreslagna utredningarna komma att bli föremål för sedvanlig remissbehandling, innan frågan förelägges riksdagen.

Såväl i kommittéförslaget som i propositionen har frågan om den framtida förvaltningen av statens utlåningsfonder upptagits till behandling. Den 1 juli 1948 funnos 59 sådana utlåningsfonder, förvaltade av sju olika statliga verk och myndigheter. Av dessa sju verk och myndigheter är endast riksbanken, som förvaltar elva av fonderna, företrädd genom kontor på andra orter än Stockholm.

Enligt utskottets mening är det önskvärt, att den kreditgivning till allmänheten som staten uppehåller i möjligaste mån samordnas, liksom det är önskvärt att den eller de myndigheter som skola förvalta krediterna äro företrädda på så många platser i landet, att kontakten med den lånesökande allmänheten kan tillfredsställande uppehållas. Kommittén har icke tagit ställning till frågan, i vilken utsträckning denna fondförvaltning kan anförtros åt den statliga affärsbanken, men uttalat att den statliga banken efter hand bör kunna anförtros förvaltningen av vissa fonder. Departementschefen har understrukit detta uttalande.

För sin del vill utskottet uttala, att även denna fråga synes böra ägnas stor uppmärksamhet vid det fortsatta utredningsarbetet.

Beträffande förslaget om försäljning av statens aktieinnehav i Göteborgs handelsbank på de i propositionen föreslagna villkoren vill utskottet uttala, att det upprättade förslaget till avtal synes innebära en tillfredsställande lösning under förutsättning att behovet av kontor för den statliga affärsbanken kan tillgodoses enligt det i det föregående angivna förslaget. Utskottet får sålunda tillstyrka den föreslagna försäljningen och tillstyrker också de förslag om nyteckning av aktier i Jordbrukarbanken samt övertagande av aktier i samma bank som framlagts i propositionen.

Vad i propositionen i övrigt anförts föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av det nu anförda får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må, med avslag å motionerna I: 285 och II: 354 samt I: 286 och II: 355, godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 18 mars 1949 förordade allmänna riktlinjerna för inrättandet av en statlig affärsbank;

II. att riksdagen må

a) medgiva, att statens aktieinnehav i aktiebolaget Göteborgs handelsbank på de villkor och under de förutsättningar, som angivas i vid nämnda statsrådsprotokoll fogade avtal, avvecklas;

b) till *Aktieteckning i aktiebolaget Jordbrukarbanken m. m.* för budgetåret 1949/50 under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 15 200 000 kronor.

Stockholm den 13 maj 1949.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Gränebo, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Iwar Anderson, Heiding, Berling, Sundelin, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson och Edin; samt

från andra kammaren: herrar Malmborg i Skövde, Boman i Kieryd, Andersson i Malmö, Mårtensson i Uddevalla, Hall, Pettersson i Dahl, Åkerström, Petterson i Degerfors, Kollberg, Severin, Hansson i Skegrie och Skoglund i Doverstorp.

Reservation

av herrar *Johan Bernhard Johansson, Mannerskantz, Sundelin, Malmborg* i Skövde, *Boman* i Kieryd, *Kollberg* och *Skoglund* i Doverstorp, vilka ansett, att utskottet med tillstyrkande av motionerna I: 285 och II: 354 samt I: 286 och II: 355 bort hemställa om avslag å de av departementschefen förordade allmänna riktlinjerna för inrättande av en statlig affärsbank och att därför dels utskottets yttrande t. o. m. det stycke på s. 8, som slutar med orden »utskottets sida», bort hava följande lydelse:

»*Utskottet.* Kungl. Maj:ts förslag, att statens aktieinnehav i aktiebolaget Göteborgs handelsbank skall på vissa i propositionen närmare angivna vill-

kor avvecklas ävensom att till aktieteckning i aktiebolaget Jordbrukarbanken skall anvisas ett investeringsanslag av 15,2 miljoner kronor, har icke givit utskottet anledning till erinran. De allmänna synpunkter, som av departementschefen anlagts på frågan om inrättande av en statlig affärsbank, anser sig utskottet däremot icke kunna biträda. Såsom i motionerna I: 285 och II: 354 samt I: 286 och II: 355 framhållits, måste nämligen förslaget i denna del anses vara så bristfälligt motiverat, att möjligheter icke föreligga att bedöma, huru den tilltänkta banken skall fungera och vilka befogenheter den skall äga. Till den principiellt avgörande frågan om grunderna för bankens rörelse har i propositionen över huvud icke tagits ställning. Departementschefen förklarar sig ej heller vara beredd att närmare angiva de uppgifter beträffande den statliga kreditgivningen, vilka avses skola anförtros den nya banken. Även i vad gäller viktiga detaljspörsmål av företrädesvis organisatorisk art saknas i propositionen konkreta förslag. Utskottet finner sig i detta sammanhang jämväl böra erinra om att det av 1945 års bankkommitté i ärendet framlagda betänkandet, vilket bildar utgångspunkt för propositionen, icke varit föremål för remissbehandling.

Av det anförda framgår, att den framlagda propositionen lämnar ett mycket bristfälligt underlag för ett bedömande av riktlinjerna för den tilltänkta statliga affärsbankens ställning och verksamhet, vilka riksdagen nu föreslås skola godkänna. Departementschefen förutsätter, att ovan berörda frågor skola bli föremål för fortsatta utredningar. Enligt utskottets mening kan över huvud taget icke principiell ståndpunkt tagas till frågan om den statliga affärsbanken, innan resultatet av omförmälda utredningar föreligga. Riksdagen måste ha möjlighet att taga ställning till förevarande spørsmål i ett sammanhang och på grundval av klart utformade förslag. Ett ståndpunkts-tagande redan nu synes däremot ägnat att ingiva farhågor för att riksdagen bindes i sin handlingsfrihet och betages möjligheten att förutsättningslöst pröva de förslag, vilka sedermera komma att framläggas såsom en följd av det beslut, som riksdagen föreslås skola fatta i år. Utskottet ansluter sig till bankkommitténs grundtanke, att den statliga banken icke genom särslagstiftning eller på annat sätt skall få några särskilda förmåner i konkurrenshänseende och att den sålunda skall arbeta under samma allmänna villkor som övriga affärsbanker. I detta sammanhang må jämväl framhållas, att ett genomförande av de av utskottet i det föregående tillstyrkta åtgärderna beträffande Göteborgs handelsbank och Jordbrukarbanken skulle innebära, att därigenom möjligheter för bedrivande av statlig affärsbanksrörelse i större omfattning skapades.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort hava följande lydelse:

»I. att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 285 och II: 354 samt I: 286 och II: 355, avslå Kungl. Maj:ts förslag att godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 18 mars 1949 förordade allmänna riktlinjerna för inrättandet av en statlig affärsbank.»